

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet

Sisällys

1. Yleiset lähtökohdat	2
2. Rahoitustoiminta	2
2.1 Lainanottovaltuus.....	2
2.2 Investointisuunnitelma	3
2.3 Käytettävät rahoitusinstrumentit	3
2.4 Lainarahoituksen riskit	4
2.5 Korkosuojauspolitiikka.....	4
2.5.1 Korkoriskin hallinnan käsitteet	4
2.5.2 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen korkosuojauspolitiikka.....	5
3.Sijoitustoiminta	6
3.1 Sijoitustoiminnan tavoitteet.....	7
3.2 Maksuvalmiuden hallinta	7
3.3 Kassavarojen sijoittaminen	7
3.4 Varainhoidon ja sijoituspalveluyritysten käyttäminen sijoitustoiminnassa	8
3.5 Seuranta ja raportointi	8
3.6 Sijoitustoiminnan vastuullisuus	9
3.7 Riskienhallinta sijoitustoiminnassa	9
4.Takaukset, vakuudet ja antolainaus	10
4.1 Suomen lainsäädäntö	10
4.2 Euroopan Unionin sääntely	10
4.3 Takausten ja antolainojen periaatteet.....	11

1. Yleiset lähtökohdat

Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueista annetun lain 611/2021 22 § mukaisesti hyvinvointialueen rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista. Hyvinvointialueen aluehallitus noudattaa näitä aluevaltuuston päättämiä perusteita rahoitus- ja sijoitustoimintaa koskevassa päätöksenteossään. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen rahoitus- ja sijoitustoiminnan sekä niihin liittyvien riskienhallinnan keskeiset toimintaa ohjaavat periaatteet on määritelty tässä asiakirjassa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluevaltuuston 13.12.2022 hyväksymän ja voimaantulleen hallintosäännön 73 § mukaan rahatoimessa tulee hoitaa hyvinvointialueen rahavaroja siten, että maksuvalmius on varmistettu, maksuliikenne on ajan tasalla, lyhytaikaiset lainat on suunniteltu ja rahavarat sijoitettu hyvinvointialueen hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Hallintosäännön päivitysten yhteydessä pykälä rahatoimen hoitamisesta on 71§.

Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen kokonaisvarallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Hyvinvointialue voi ottaa pitkäaikaisen lainan valtioneuvoston päättämän lainanottovaltuuden rajoissa investointien rahoittamiseen. Muilta osin aluevaltuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä aluevaltuusto päättää pitkäaikaisten antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.

Aluehallitus päättää pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen aluevaltuuston hyväksymiä periaatteita. Aluehallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Muutoin hyvinvointialueen rahavaroista vastaa aluehallitus. Rahavarojen käytännön hoitamisesta vastaa rahoitus- ja investointijohtaja.

2. Rahoitustoiminta

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen rahoitus koostuu valtion yleiskatteellisesta rahoituksesta, maksu- ja myyntituloista, erilaisista tuista ja avustuksista, muista toimintatuotoista sekä vieraan pääoman ehtoisesta rahoituksesta. Tuloilla katetaan hyvinvointialueen käyttömenot, investoinnit ja lainojen hoitokulut.

2.1 Lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää vuosittain valtionvarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Lainanottovaltuus on hyvinvointialueen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan pitkäaikaisen lainan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoidun lainamäärän erotus. Hyvinvointialueen lainanottovaltuudesta säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:ssä.

Valtioneuvosto voi muuttaa lainanottovaltuutta, jos esitetyt investoinnit ovat välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida

kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Lainanottovaltuuteen perustuvaa pitkäaikaista lainaa on mahdollista käyttää ainoastaan investointisuunnitelmassa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen investointien toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.

2.2 Investointisuunnitelma

Hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmasta. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa 15 §:ssä tarkoitettun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevista investointisuunnitelman osasuunnitelmista ja investointisuunnitelman hyväksymismenettelystä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 25 ja 26 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 11 §:ssä.

2.3 Käytettävät rahoitusinstrumentit

Vieras pääoma jaotellaan tavallisesti lyhytaikaiseen (alle 12 kuukautta) ja pitkäaikaiseen (12 kuukautta tai yli) rahoitukseen.

Hyvinvointialueen lyhytaikainen rahoitustarve katetaan rahalaitoksilta saatavilla tili- tai luottolimiitillä, kunta- tai hyvinvointialuetodistuksilla (hyvinvointialuetodistus) tai alle vuoden pituisilla velkakirjoilla. Hyvinvointialuetodistusohjelma on hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän rahamarkkinoille liikkeelle laskema lyhytaikainen velkasitoumus.

Pitkäaikainen rahoitustarve investointeihin järjestetään ensisijaisesti valtioneuvoston päättämän lainanottovaltuuden puitteissa velkakirjalainoilla. Irtain käyttöomaisuus hankitaan joko ostamalla omaksi tai rahoitusleasingilla. Rahoitusleasing on irtaimen käyttöomaisuuden pitkäaikaista

vuokraamista, jossa rahoituskohteet ovat rahoittajan omistuksessa ja vuokralle ottaja eli hyvinvointialue sitoutuu maksamaan vuokraa laitteen käytöstä.

2.4 Lainarahoituksen riskit

Rahoituksen riskit jakautuvat lainarahan hintaan eli korkoriskiin ja saatavuuteen eli maksuvalmius- ja jällelrahoitusriskiin. Näihin rahoituksen riskeihin suojaudutaan hajauttamalla vieraan pääoman ehtoista rahoitusta lyhennysohjelman, laina-ajan pituuden, rahoittajan, rahoitusmarkkinan ja korkoperusteen mukaan. Rahoitusriskit on kirjattu hyvinvointialueen riskienhallintaohjelmaan ja niitä seurataan sekä raportoidaan säännöllisesti.

2.5 Korkosuojauspolitiikka

Korkosuojauspolitiikka linjaa korkoriskin hallinnan periaatteet Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle. Korkosuojauspolitiikka sisältää korkoriskien hallinnan kaiken sen rahoituksen osalta, joka hankitaan hyvinvointialueen toiminnan rahoittamiseksi. Isojen investointihankkeiden myötä hyvinvointialueen vieraan pääoman määrä nousee merkittävästi aikaisempaan nähden. Korkoriskin vaikutus hyvinvointialueen tulokseen on merkittävä samalla kun epävarmuus markkinakorkojen kehityksestä on jatkuvasti taustalla.

2.5.1 Korkoriskin hallinnan käsitteet

Rahoituksen hinta

Rahoituksesta maksetaan korkoa, joka muodostuu markkinakorosta, marginaalista ja muista kuluista. Marginaali on rahoittajan tuottovaatimukseen perustuva kokonaiskoron osa. Marginaali on hinta, joka asiakkaan tulee maksaa rahoituksen turvaamiseksi tietyllä ajalla. Muita kuluja ovat mm. lainan nostopalkkiot, sitoutumispalkkiot, laskutusalkkiot ja tilihoitomaksut, joiden merkitys kokonaiskorkoon voi pienissä lainoissa olla suuri.

Korkoriski

Korkoriski syntyy markkinakorkojen vaihtelusta. Korkoriskin hallinnalla pyritään tasaamaan korkokustannusten vaihteluita markkinakorkojen noustessa tai laskiessa. Korkosuojaus tarkoittaa sitä, että markkinakorkojen muutoksen vaikutus yksittäiseen lainaan tai lainasalkkuun pyritään eliminoimaan joko ottamalla laina kiinteäkorkoisena tai käyttämällä korkoinstrumenttia, joka kiinnittää vaihtuvan koron tietyllä tasolle tai määrittelee maksettavan koron enimmäistason. Korkosuojauksesta voidaan puhua, mikäli korko on kiinnitetty sovitulle tasolle vähintään seuraavaksi 12 kuukaudeksi.

Vastapuoliriski

Lainojen ja lainasuojausten keskittämisestä yhdelle rahoittajalle aiheuttaa vastapuoliriskin, mikäli rahoittajan toiminnassa tapahtuu ennakoimattomia muutoksia kesken lainakauden.

Korkoriskin hallinta

Yleisimpiä korkoriskin ja vastapuoliriskin hallintaan käytettäviä keinoja ovat:

- Lainojen hajauttaminen eri korkosidonnaisuuksiin (kiinteä/vaihtuva korko)
- Koronvaihtosopimukset, joilla luoton korkosidonnaisuutta vaihdetaan laina-aikana
- Rajataan luoton maksimi- ja/tai minimikorko (korkokatto, korkolattia tai korkoputki)
- Lainojen ja korkosuojausten hajauttaminen eri rahoituslaitoksiin (vastapuoliriskin hallinta).

Koronvaihtosopimuksia sekä korkokatto-, korkolattia- ja korkoputkisopimuksia kutsutaan johdannaisopimuksiksi. Johdannaisten tekeminen edellyttää johdannaisyleissopimusta. Johdannaisopimus on yleensä alkuperäisestä lainasta erillinen sopimus, joka ei vaadi lainanantajan hyväksyntää.

Suurissa investointihankkeissa suojausaste on tyypillisesti välillä 50–100 %. Suojausasteeseen vaikuttaa toiminnan luonne. Mikäli tulot eivät koronnousutilanteessa juurikaan joustu ylöspäin, on suojausasteen koronnousutilanteessa hyvä olla melko korkea.

Korkosuojauksen riskit

Korkosuojaukseen liittyy myös riskejä, jotka on otettava huomioon suojauksesta päätettäessä.

- Yleisen korkotason laskiessa hyvinvointialue ei hyödy alhaisemmista korkokuluista, mikäli korkotaso alittaa suojauksessa sovitun tason.
- Koronvaihtosopimuksen mahdollinen purkaminen perustuu aina markkinahintaan, joten ennenaikaisen purkamisen kustannukset voivat olla merkittäviä.
- Forward start-rakenteessa suojaus alkaa vasta tulevaisuuteen sovitun arvopäivän jälkeen, joten korkojen lasku suojauksessa sovitun korkotason alle ennen sen alkua aiheuttaa hyvinvointialueelle kustannuksia.

2.5.2 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen korkosuojauspolitiikka

Lainakannan suojauksen pääperiaatteet

- Suojausasteella tarkoitetaan kiinteäkorkoisten lainojen osuutta lainakannasta. Suojatuksi katsotut lainat voivat olla kiinteäkorkoisia lainoja tai vaihtuvakorkoisia lainoja, jotka ovat muutettu johdannaisinstrumenteilla kiinteiksi.
- Korkosuojauspolitiikan tavoitteena on rajata hyvinvointialueen korkoriskiä pitkällä aikavälillä ja lisätä kassavirran ennustettavuutta.
- Pitkäaikaiset lainojen korkosidonnaisuus määritetään korkomarkkinatilanteen mukaan vaihtuva- tai kiinteä korkoisena.

- Korkoriskiä vastaan suojaudutaan yksinkertaisilla korkosuojausinstrumenteilla, joihin ei sisälly ennalta määrittelemätöntä (rajoittamaton) korkoriskiä.
- Suojattaviin lainoihin lasketaan kaikki hyvinvointialueen ulkoiset korolliset pankkilainat.
- Korkosuojausten maturiteetit hajautetaan ajallisesti suojauspolitiikan jatkuvuuden turvaamiseksi.
- Markkinatilanteesta, lainasalkun rakenteesta ja lainasalkun ennustetusta koosta johtuen suojausaste voi vaihdella 30 % ja 70 %:n välillä. Suojausasteeseen vaikuttaa merkittävästi korkomarkkinoiden tilanne.
- Lainojen ja korkosuojausten hajauttaminen eri rahoituslaitoksiin, jolla pienennetään vastapuoleen liittyvää korkoriskiä

Lainakannan suojauksessa käytettävät keinot mm.

- Kiinteä korko, jolloin korko on sama koko laina-ajan eikä muutu
- Vaihtuva korko, jolloin lainan korko sidotaan lyhyeen tai pitkään markkinakorkoon
- Koronvaihtosopimus, jolloin vaihtuva korko sidotaan sopimuksella tiettyyn kiinteään tasoon sopimusajaksi
- Koronvaihtosopimus forward startilla, jolloin laina sidotaan kiinteään korkoon tulevana ajankohtana
- Korkokatto ja korkoputki, jolloin koron sovitaan pysyvän sopimusaikana tiettyjen sovittujen rajojen sisällä
- Korkomarkkinatilanteen takia myös maturiteettia voidaan käyttää suojauksen välineenä.

Korkosuojauspolitiikan mukaisesti korkosuojaustilannetta seurataan säännöllisesti ja aluehallitukselle raportoidaan säännöllisesti korkosuojauspolitiikan toteutumisesta. Lainasalkun korkosuojaukset kilpailutetaan.

3.Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan rahavarojen sijoittamista rahoitusarvopapereihin, joita ovat esimerkiksi pankkien sijoitustodistukset, hyvinvointialuetodistukset, joukkovelkakirjat sekä osakkeet ja muut rahoitusinstrumentit.

Sijoitustoiminnan tulee olla matalariskistä ja taloudellisesti tuottavaa. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sijoituksen reaaliarvon säilyttämistä. Sijoitusten tulisi kattaa myös sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheuttamat kustannukset. Maksuvalmiussuunnitelmalla arvioidaan sijoituksiin käytettävä rahamäärä ja sijoitusaika. Sijoitustoimintaa suunniteltaessa tulee ensisijaisesti turvata hyvinvointialueen maksuvalmius. Sijoitustoiminnan riskit tulee kartoittaa ja pyrkiä suojautumaan niiltä ennalta. Sijoituskohteiden valinnassa tulee kiinnittää huomiota myös niiden nopeaan realisointiin

mahdollisuuteen maksuvalmiuden ylläpitämiseksi ja, että kohteet ovat vastuullisuuden kannalta hyväksyttäviä.

3.1 Sijoitustoiminnan tavoitteet

Sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoittaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sijoitettavat kassaylijäämät tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti. Turvaavuus tarkoittaa sijoitusten luotto- ja hintariskin rajaamista siten, ettei vaaraa pääoman menettämisestä ole tai, että se on vain vähäinen.

3.2 Maksuvalmiuden hallinta

Hyvinvointialueen maksuliikevarat muodostuvat rahalaitosten käyttötileillä olevista rahavaroista sekä käteisvaroista. Kassavarojen ensisijaisena tarkoituksena on hyvinvointialueen maksuvalmiuden turvaaminen. Rahaliikenteen hoidon ja kassanhallinnan keskeinen työkalu on maksuliikennetilirakenne, joka koostuu hyvinvointialueen maksuliikenteen päätilistä ja alatileistä.

Maksuvalmiutta ylläpidetään kassabudjetoinnin ja maksuvalmiussuunnittelun keinoin. Ohjeet maksuvalmiussuunnittelusta antaa rahoitus- ja investointijohtaja. Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys osoitetaan rahoituslaskelmassa talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä vuosittain. Kuukausitasolla maksuvalmiutta seurataan toteutuneiden kuukausimenojen ja -tulojen mukaan. Viikko- ja päivätasolla kassavaratilannetta tarkastellaan ennakoimalla kassaan tulevia ja kassasta lähteviä maksuja.

Hyvinvointialueen maksuvalmius turvataan varmistamalla riittävän suuret ja likvidit kassavarat. Maksuvalmiuden riittävyystavoitteena on 10–14 päivän arvioidut kassamenot sisältäen tililimiitin. Yllättäviin menoihin on varauduttu neuvottelemalla pankin kanssa lyhytaikainen tililimiittisopimus ja hyvinvointialuetodistusohjelma. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitus on hyväksynyt hyvinvointialuetodistusohjelman käyttöönoton sekä tililimiitin määrän. Hyvinvointialuetodistusohjelman käytöstä sovitaan vähintään kahden rahalaitoksen kanssa rahoituksen kilpailuttamiseksi ja sen saatavuuden varmistamiseksi. Maksuvalmiuden turvaamiseksi ja varmistamiseksi erikoistilanteiden varalle hyvinvointialueella on rahavaroja vähintään kahdessa eri finanssilaitoksessa.

3.3 Kassavarojen sijoittaminen

Korkotilanteen ja velkakirjojen ehtojen salliessa on tarkoituksenmukaista pyrkiä sijoittamaan ylijäämäkassavarantoja lyhytaikaisesti tai mahdollisesti lyhentämään varoilla pitkäaikaista vierasta pääomaa. Kassaylijäämiä ovat ne kassavarat, joita ei ole sidottu maksuliikenteen hoitoon ja maksuvalmiuden turvaamiseen. Kassavarojen sijoittamisen tarkoituksena on myös tukea hyvinvointialueen taloudellista tulosta alentamalla rahoituskustannuksia.

Sijoitettaessa kassaylijäämiä tulee noudattaa yleistä varovaisuutta, vastuullisuuden ja maksuvalmiuden turvaamisen kannalta olennaisia periaatteita, sijoittamalla kassaylijäämävaroja vain lyhytaikaisiin sijoitusinstrumentteihin, joiden hinta- ja luottoriskit on kokonaisuutta tarkastellen arvioitu

vähäisiksi. Sijoitusinstrumenttien valinnassa suositetaan suoria ja kustannustehokkaita sijoitusratkaisuja ja sijoitukset tehdään pääsääntöisesti euromääräisinä korkosijoituksina.

Korkosijoitukset

Rahamarkkinasijoitukset (alle 1 v)

- Pankkitilit
- Pankkitalletukset
- Rahamarkkinarahastot
- Rahamarkkinainstrumentit; sijoitus-, yritys-, kunta- ja hyvinvointialuetodistukset

Osakesijoitukset

- Osake- ja yhdistelmärahastot
- Suorat osakesijoitukset

Mikäli rahavaroja halutaan sijoittaa osakemarkkinoille, päättää aluehallitus erikseen osakesijoittamisen periaatteista.

Kassaylijäämää koskevien sijoitusten hajauttamisessa on noudatettava varovaisuusperiaatetta, ja käytetään lyhyt- ja pitkäaikaisia korkosijoituksia tai rahastoja.

Lahjoitusvarojen sijoittaminen

Lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamisia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjakirjojen tai testamenttien määräykset ohjaavat lahjoitusvarojen käyttöä. Mikäli käyttöä määritteleviä ehtoja ei ole, hyvinvointialue hoitaa varoja noudattaen huolellisuutta parhaaksi arvioidulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

3.4 Varainhoidon ja sijoituspalveluyritysten käyttäminen sijoitustoiminnassa

Varojen sijoittamisessa on mahdollista käyttää Finanssivalvonnan hyväksymiä sijoituspalveluyritysten ja varainhoitajien tarjoamia säilytys- ja sijoituspalveluita. Hyvinvointialue voi luovuttaa varainhoidon osittain tai kokonaan yhdelle tai useammalle varainhoitajalle konsultoivina tai täyden valtakirjan palveluna.

3.5 Seuranta ja raportointi

Sijoitusten kehittymistä, omaisuuslajien jakautumista, kustannuksia ja riskitasoa seurataan säännöllisesti, varmistaen riittävä ja ajantasainen kokonaiskuva hyvinvointialueen sijoitusomaisuudesta. Sijoitustoiminnasta raportoidaan vuosittain aluehallitukselle ja aluevaltuustolle osavuosikatsauksien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

3.6 Sijoitustoiminnan vastuullisuus

Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon julkisyhteisöön kohdistuvat yhteiskunnalliset veloitteet ja toimintaperiaatteet. Valittujen sijoituskohteiden toimiala ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueen toiminnassa hyväksytyjen toimintatapojen ja arvojen kanssa. Taloudellisten kriteerien lisäksi, hyvinvointialueen tavoitteena on arvioida sijoituskohteita vastuullisista näkökulmista ennen varsinaisen sijoituspäätöksen tekemistä huomioimalla ympäristötekijät, sosiaalinen vastuu sekä hyvän hallintotavan toteutuminen sijoituskohteissaan. Kassavarojen tallettaminen ja sijoittaminen tulee tehdä edellä tarkoitettujen talletuspankkien tai Suomessa toimiluvan saaneiden pankkiiriliikkeiden kautta.

3.7 Riskienhallinta sijoitustoiminnassa

Sijoitustoiminnan tulee perustua hallittuihin riskeihin. Riskienhallinnassa keskeistä on tunnistaa ennakoivasti toimintaan liittyvät olennaiset riskit, arvioida niitä ja suojautua niitä vastaan hyvinvointialueen riskienhallinnan periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa, ettei hyvinvointialueen käytettävät rahavarat riitä kassamaksuista selviytymiseen. Riskin toteutumisesta seuraa uhka maksukyvyttömyydestä ja sen aiheuttamista muista lisäkustannuksista, kuten viivästyskoroista. Maksuvalmiusriskiä hallitaan lähtökohtaisesti maksuvalmiussuunnittelulla, jonka perustana on riittävät ja likvidit, eli nopeasti käytettävissä olevat kassavarat. Maksuvalmius turvataan tili- ja luottolimiiteillä sekä tarvittaessa hyvinvointialuetodistusohjelman limiiteillä. Lisäksi hyvinvointialue hallitsee maksuvalmiusriskiä hajauttamalla sijoitukset niin ajallisesti kuin määrällisesti, kohdentamalla sijoitukset likvideihin sijoituksiin

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa, ettei hyvinvointialue saa takaisin sijoittamaansa pääomaa tai sen korkoa. Luotto- ja vastapuoliriski on huomioitava, kun asetetaan sijoitukselle tuottovaatimuksia. Hyvinvointialue pyrkii pienentämään luotto- ja vastapuoliriskiä hajauttamalla ja tekemällä korkosijoituksia korkean luottokelpoisuuden omaaviin eri kohteisiin ja eri rahoituslaitoksiin.

Markkinariskit voidaan jakaa korko-, hinta- ja valuuttariskiin. Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa epävarmuutta sijoituksen tuotossa tai sen arvossa. Korkosijoitusten markkinariskiä alennetaan hajauttamalla sijoitukset ajallisesti sekä korkoperiodin mukaan. Hintariski on riski sijoituskohteen suurista arvonmuutoksista, jonka seurauksena sijoitetun pääoman arvo voi pudota.

Osakesijoitusten hintariski eli arvonmuutokset voivat olla merkittäviä ja olennaisesti suurempia kuin joukkovelkakirjalainassa. Osakesijoitusten hintariskiä alennetaan välttämällä hyvinvointialueen sijoitustoiminnassa osakesijoittamista. Valuuttariski liittyy sijoituksiin, jotka eivät ole euromääräisiä. Hyvinvointialue tekee sijoitukset euromääräisinä eikä siten ota suoraa valuuttariskiä.

4. Takaukset, vakuudet ja antolainaus

Hyvinvointialue voi rajatuin edellytyksin myöntää takauksen, vakuuden tai lainan toiselle yhteisölle. Takauksen antamista on syytä tarkastella tapauskohtaisesti myös hyvinvointialueen tehtävien ja toimialan kannalta (Laki hyvinvointialueesta 6§).

4.1 Suomen lainsäädäntö

Laki hyvinvointialueesta 22 §:ssä säädetään, että aluevaltuusto päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta. Lain 134 §:ssä säädetään seuraavasti:

Hyvinvointialueen myöntämä laina taikka takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa hyvinvointialueen kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Hyvinvointialue ei saa myöntää lainaa taikka takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Hyvinvointialueen edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Mitä edellä tässä momentissa säädetään vakuuksista, ei koske osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvussa ja osuuskuntalain (421/2013) 12 luvussa tarkoitettua pääomalainaa.

Hyvinvointialue voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu hyvinvointialuekonserniin, se on hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa, yhden tai useamman hyvinvointialueen ja valtion yhteisessä määräysvallassa taikka yhden tai useamman hyvinvointialueen ja yhden tai useamman kunnan yhteisessä määräysvallassa.

Hyvinvointialue voi 2 momentissa säädetyn estämättä myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluvelvoitteeseen.

Hyvinvointialueen on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

4.2 Euroopan Unionin sääntely

Komissio on pyrkinyt selventämään valtiontukisäännöksiä soveltamista antamalla niistä erilaisia tiedonantoja. Komissio on antanut tiedonannon EY:n perussopimuksen 87 ja 88 artiklan (sittemmin SEUT 107 ja 108 artiklan) soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C155/02).

Tiedonannon 3.2. Yksittäiset takaukset kohdan mukaan komissio katsoo, että kaikkien seuraavien edellytysten täyttäminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus ole valtiontukea:

1. Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa.

2. Takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti. Tämä tarkoittaa, että takaus liittyy tiettyyn rahoitustoimeen, sille on asetettu kiinteä enimmäismäärä ja sen voimassaoloaika on rajoitettu.

3. Takaus ei missään vaiheessa kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä. Tätä rajoitusta ei sovelleta, kun takaus on annettu velkapaperille. Takauksen määrän tulee pienentyä lainasaamisen kanssa samassa suhteessa.

4. Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

EU-tiedonannossa on myös todettu, että jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi.

4.3 Takausten ja antolainojen periaatteet

Takausten ja antolainan antamista rajaa erityisesti Suomen ja EU:n lainsäädäntö. Kunkin takauksen ja antolainan yksityiskohtaiset ehdot määritellään erikseen kunkin päätöksentekoon tuotavan tapauksen kohdalla.

Takauksissa riskinä on se, että takauksen saaja ajautuu maksukyvyttömyyteen, jolloin hyvinvointialueelle lankeaa maksuvelvollisuus takauksen määrän osalta. Takauksien antaminen edellyttääkin tarkasti tehtyä selvitystyötä ja takauksen saajan taloudellisen tilan jatkuvaa seurantaa.

Kunkin takauksen kohdalla on selvitettävä, onko takauksen antaminen mahdollista lainsäädännön reunaehtojen puitteissa. Lisäksi on arvioitava takauksen määrää ja riskiä. Hyvinvointialueen on saatava riittävä vakuus, jotta takaus ei vaaranna hyvinvointialueen toimintaa. Vakuus arvioidaan tapauskohtaisesti. Vakuuden arvioinnissa lähdetään siitä, että vakuuden on oltava riittävä. Sen ei välttämättä tarvitse kattaa koko summaa.

Takauksesta peritään takausprovisio ja antolainasta korkoa, mitkä määritetään kunkin tapauksen kohdalla erikseen.

Takausten- tai lainansaajan on toimitettava vuosittain hyvinvointialueelle tilinpäätöstiedot ja talousarvio, sekä ilmoitettava välittömästi sellaisista asioista, joilla on vaikutus hyvinvointialueen vastuisiin.

Sosiaalisen luototuksen lainoja hyvinvointialue voi myöntää säätelyn asettamissa rajoissa. Sosiaalisesta luototuksesta annettu laki (1133/2002) tuli voimaan 1.1.2003. Laki sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta (956/2022) astui voimaan 1.8.2023. Lakimuutoksen keskeisenä sisältönä on hyvinvointialueiden velvoittaminen sosiaalisen luototuksen järjestämiseen ja toimeenpanoon. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella sosiaalisen luototuksen toimintaa varten on avattu oma maksuliikennetili ja luottoprosessi hoidetaan sosiaalisen tuen yksikössä yhdessä talouspalvelujen kanssa.

